

ПОЛОЖЕННЯ
про освітні програми
у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення «Про освітні програми у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя» (далі – Положення) розроблено відповідно до вимог Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII зі змінами (стаття 44. Акредитація освітньої програми) та Закону України «Про вищу освіту» зі змінами (стаття 9. Освітня програма, стаття 10. Стандарти вищої освіти, стаття 25. Акредитація освітньої програми)

1.2. Положення ґрунтується на засадах постанови Кабінету Міністрів України від 11.07.2019 р. № 977 «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», Довідника користувача ЄКТС та Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), відповідають законодавству та нормативній базі забезпечення якості освітньої діяльності в Україні.

1.3. Освітня програма використовується під час:

- здійснення освітнього процесу;
- розроблення навчального та робочого плану;
- формування програм навчальних дисциплін, практик, наукової роботи, змісту індивідуальних завдань;
- діагностики якості освітніх послуг;
- атестації майбутніх фахівців;
- акредитації освітньої програми.

1.4. Основні терміни Положення та їх визначення:

Освітня програма (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча)

– система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

Акредитація освітньої програми – оцінювання якості освітньої програми та освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою щодо:

- відповідності стандартам вищої освіти (в разі наявності);
- спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у освітній програмі результатів навчання;

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Фахова кафедра – кафедра, яка забезпечує реалізацію більшості освітніх компонентів освітньої програми.

2. КЛАСИФІКАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ЇХ ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.1. *Спрямованість освітніх програм.* У межах однієї спеціальності Університетом можуть реалізуватися кілька освітніх програм (далі – ОП) за різними спеціалізаціями. Профільна спрямованість є підставою для розробки окремої ОП.

Окрему ОП можуть спільно реалізувати кілька факультетів, навчально-наукових інститутів (далі – ННІ) Університету та/або освітніх організацій, включаючи міжнародні.

До складу окремої ОП входить навчальний план.

Навчання за ОП проводиться за інституційною (денною, вечірньою), дистанційною, дуальною та заочною формами. При організації різних форм навчання структура, обсяг, зміст і результати ОП за певним рівнем вищої освіти не повинні відрізнятися між собою.

Прийняття або зміна стандарту освітньої діяльності є підставою для розроблення нової редакції ОП.

2.2. *Види основних освітніх програм.* За видом освітньої діяльності ОП поділяють на:

- програми вищої освіти;
- програми післядипломної освіти.

За рівнем вищої освіти ОП поділяються на:

- програми першого (бакалаврського) рівня;
- програми другого (магістерського) рівня;
- програми третього (освітньо-наукового) рівня.

За орієнтацією освітні програми бувають:

- освітньо-професійна (для молодшого бакалавра, бакалавра, магістра);
- освітньо-наукова (магістра, доктора філософії);
- освітньо-творча (магістра, доктора філософії).

За предметом (змістом) ОП можуть:

- відповідати одній спеціальності;
- двом спеціальностям;

- бути міждисциплінарними.

За належністю (місцем реалізації) ОП є:

- факультетські, що реалізуються в одному підрозділі Університету (факультеті чи інституті);
- університетські, що реалізуються паралельно в двох і більше підрозділах Університету;
- спільні, що реалізуються Університетом спільно з іншими закладами та установами, у т.ч. зарубіжними. Вони можуть реалізовуватися на договірній основі. Особливим видом спільних програм є програми подвійних дипломів, що передбачають видачу здобувачам вищої освіти, які успішно пройшли атестацію, дипломів двох партнерів-учасників реалізації спільної ОП.

2.3. Стандарти вищої освіти встановлюють такі вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

2.4. Структура ОП. До структури освітньої програми входять (додаток 1):

- загальна характеристика (зокрема, профіль освітньої програми);
- нормативні посилання;
- перелік компетентностей та програмних результатів навчання випускника;
- перелік освітніх компонентів;
- структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- матриця відповідності програмних компетентностей освітнім

компонентам ОП;

– матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОП.

Комплекс навчально-методичного забезпечення ОП створюється перед її впровадженням, діє до завершення навчального циклу, оновлюється за потреби.

2.5. Характеристика складових ОП. Профіль ОП визначає її характерні риси, місце в освітньому просторі. Він розробляється для полегшення розуміння ОП зацікавленими сторонами (стейкхолдерами). Дані профілю ОП є частиною інформаційного пакету Університету, на основі якого формується додаток до диплома європейського зразка.

Освітня програма складається з таких елементів:

- титульний аркуш;
- преамбула;
- перелік розробників;
- дата і номер протоколу засідання вченої ради Університету щодо затвердження освітньої програми;
- загальна характеристика;
- повна назва Університету та структурного підрозділу;
- рівень вищої освіти;
- освітній ступінь, що присуджується;
- назва галузі знань;
- назва спеціальності;
- офіційна назва освітньої програми;
- орієнтація програми;
- тип диплома та обсяг програми;
- опис предметної сфери;
- основний фокус програми та спеціалізації;
- освітня кваліфікація, що присвоюється;
- кваліфікація в дипломі;
- особливості ОП;
- акредитація;

- цикл/рівень вищої освіти;
- передумови;
- мова викладання;
- мета освітньої програми;
- працевлаштування та академічні права (придатність до працевлаштування, подальшого навчання);
- навчальне середовище (викладання, навчання, оцінювання);
- атестація здобувачів вищої освіти (форми атестації здобувачів вищої освіти, вимоги до заключної кваліфікаційної роботи (за наявності));
- програмні компетентності (інтегральні, загальні, фахові);
- програмні результати навчання;
- ресурсне забезпечення реалізації програми:
 - *характеристика кадрового забезпечення;*
 - *характеристика матеріально-технічного забезпечення;*
 - *характеристика навчально-методичного забезпечення;*
 - *характеристика інформаційного забезпечення;*
- основні компоненти освітньої програми;
- академічна мобільність;
- національна кредитна мобільність;
- міжнародна кредитна мобільність;
- навчання іноземних здобувачів вищої освіти;
- публічність інформації про освітню програму;
- вимоги професійних стандартів (у разі їхньої наявності – повна назва професійного стандарту).

Перелік включає назви обов'язкових освітніх компонентів, частку, що виділяється на освітні компоненти за вибором здобувача вищої освіти, та їх обсяг у кредитах ЄКТС.

2.6. Критерії якості ОП:

- відповідність змісту та результатів навчання за ОП стандарту вищої освіти (за наявності) або вимогам, які визначені в Національній рамці кваліфікацій (за умов відсутності стандарту);

- сформульовані чіткі цілі, які демонструють особливості та/або унікальність цієї програми;
- відповідність цілей ОП місії та стратегії ЗВО;
- урахування тенденцій розвитку спеціальності та аналізу ринку праці, запитів роботодавців;
- урахування галузевого та регіонального контекстів у формулюванні цілей та програмних результатів ОП;
- відповідність змісту ОП предметній області заявленої для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною);
- відповідність освітніх компонентів спеціальності стосується лише нормативних освітніх компонентів;
- ОП має передбачати таке проходження практичної підготовки, що формує компетентності здобувачів вищої освіти, необхідні для подальшої професійної діяльності;
- ОП повинна містити наступність видів практичної підготовки;
- освітні компоненти ОП мають містити складові, що спрямовані на формування соціальних навичок (soft skills);
- досягнення програмних результатів завдяки оптимально обраним формам і методам навчання і викладання;
- поєднання навчання і досліджень викладачів та здобувачів освіти на ОП;
- форми контрольних заходів, які дозволяють встановити досягнення результатів навчання;
- відповідність форм атестації здобувачів вищої освіти вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Програми третього (освітньо-наукового) рівня мають додаткові критерії якості:

- умотивованість доданих форм атестації;
- кореляція змісту ОП з науковими інтересами аспірантів (ад'юнктів);
- забезпечення повноцінної підготовки здобувачів вищої освіти до дослідницької діяльності за спеціальністю;
- забезпечення повноцінної підготовки здобувачів вищої освіти до викладацької діяльності за спеціальністю.

2.7. Матриця відповідності. Матриця відповідності програмних

компетентностей компонентам ОП є відображенням структурно-логічних зв'язків між змістом ОП (переліком обов'язкових навчальних дисциплін) і запланованими програмними компетентностями.

Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентами ОП є відображенням структурно-логічних зв'язків між змістом ОП і запланованими програмними результатами.

2.8. Навчальний план. На основі освітньо-професійної (освітньо-наукової, освітньо-творчої) програми розробляється навчальний план, що містить перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми поточного і підсумкового контролю. Навчальний план має включати лише обов'язкові дисципліни та передбачати відповідне планування часу (навчального навантаження) для вибіркового дисциплін.

Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який затверджується деканом факультету (директором інституту). У робочий план вписуються вибіркові освітні компоненти, які обрали студенти здобувачі вищої освіти за ОП.

2.9. Навчально-методичне забезпечення – сукупність нормативно-правових, організаційних, методичних і контрольних елементів, призначених для повного і всебічного забезпечення якісної підготовки фахівців відповідного освітнього рівня в межах спеціальності; комплект нормативних і методичних документів, які визначають цілі, зміст, обсяг, часову послідовність, організацію та методику підготовки бакалаврів, магістрів, аспірантів у конкретній галузі знань.

Навчально-методичне забезпечення розробляється, затверджується, оновлюється й оприлюднюється згідно з «Положенням про комплекс навчально-методичного забезпечення спеціальності в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя».

3. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

3.1. Механізм розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду

освітніх програм здійснюється відповідно до Стандартів освітньої діяльності, Стандартів вищої освіти, певного рівня Національної рамки кваліфікацій вищої освіти, Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти та Концепції стратегічного розвитку Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

3.2. Освітня програма розробляється робочою (проектною) групою, до складу якої входять гарант (керівник), провідні фахівці з відповідної спеціальності (спеціалізації), представники роботодавців та здобувачів вищої освіти (для оновлення ОП).

Гарант освітньої програми і завідувач фахової кафедри відповідають за дотримання якості надання освітніх послуг під час започаткування та провадження освітньої діяльності за відповідною освітньою програмою.

За підтримки завідувача фахової кафедри/кафедр гарант формує робочу групу, здійснює керівну функцію в діяльності робочої групи, відповідає за повну та якісну реалізацію покладених на робочу групу функцій.

3.3. Розробка нової ОП містить ряд етапів.

3.3.1. I етап. Аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів.

Аналіз актуальності ОП полягає у встановленні суспільної потреби в ОП, її потенціалі шляхом консультацій із зацікавленими сторонами (стейкхолдерами), з'ясуванні виконання основних умов її запровадження. Робоча група спільно з фаховою кафедрою проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому ОП, аналіз ринку праці, на який орієнтована нова ОП, можливостей майбутнього працевлаштування для потенційних випускників.

Робоча група спільно з фаховою кафедрою, виходячи з прогнозованої структури ОП, здійснює попередню загальну оцінку достатності наявних ресурсів (кадрових, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби залучення зовнішніх ресурсів.

3.3.2. II етап. Визначення профілю ОП.

Визначення профілю полягає у розробці мети ОП (до двох речень), характеристики освітньої програми з чітким визначенням предметної галузі, опису придатності випускників до працевлаштування та подальшого навчання, короткого

опису основних підходів, методів та технологій викладання й навчання, програмних компетентностей (інтегральних, загальних, фахових), програмних результатів навчання (на основі дескрипторів Національної рамки кваліфікацій: знання, уміння, комунікація, автономія та відповідальність), ресурсного забезпечення реалізації програми, механізму академічної мобільності.

При формулюванні програмних компетентностей та результатів навчання слід забезпечити активну роль представників ринку праці в процесі формування компетентнісного опису моделі майбутнього фахівця.

Програмні компетентності (описані за видами: інтегральні, загальні, спеціальні) – загалом від 10 до 15 найважливіших компетентностей, визначають специфіку ОП. Компетентності випускника відображають погляд роботодавця (замовника) на освітню та професійну підготовку потенційного працівника.

Основою для формулювання програмних компетентностей ОП є перелік компетентностей стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю. Цей перелік може бути доповнений кількома (як правило, 2-3) компетентностями, що визначаються специфікою потреб регіонального або секторального ринку праці (цільовий запит роботодавців).

Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями. Набір фахових компетентностей має відповідати визначеному рівню ОП.

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-25 тверджень, які зазначають, що здобувач вищої освіти має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення навчання за ОП. Перелік програмних результатів навчання має корелюватися з визначеним переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

Результати навчання мають відповідати таким критеріям:

- корисність – мають сприйматися як такі, що відповідають рівню вищої освіти та вимогам/очікуванням громадянського суспільства та держави, релевантність відповідним програмним компетентностям;

- конкретність – забезпечувати достатній рівень деталізації, бути чіткими і однозначними, написаними зрозумілою мовою, дозволяючи чітко окреслити зміст

вимог до здобувача вищої освіти;

- стандартизованість – визначати стандартні вимоги, яким повинен відповідати здобувач вищої освіти;

- відповідність – відповідати кваліфікаційним вимогам, бути взаємозв'язаними із освітніми рівнями та кваліфікаційними рівнями Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК);

- об'єктивність – сформульованими нейтрально, уникаючи зайвої амбітності та суб'єктивності;

- досяжність – реалістичними, з погляду часу та ресурсів, необхідних для їх досягнення;

- діагностичність – повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення та визначати вимоги до присудження кредитів ЄКТС;

- вимірюваність – має існувати спосіб та шкала для вимірювання ступеня досягнення результату прямими або непрямими методами.

Порядок формулювання результатів навчання:

- визначити, якій сфері (спеціальній чи загальній, предметній області, особливі навички тощо) та кваліфікаційному рівню НРК має відповідати результат навчання;

- зазначити тип результату навчання (знання, навички, здатності, інші компетентності);

- визначити активне дієслово відповідного рівня;

- зазначити предмет вивчення або предмет дії (іменник, що слідує за дієсловом);

- за необхідності навести умови/обмеження, за яких слід демонструвати результат навчання;

- перевірити результат навчання відповідності вищезазначеним критеріям та визначити засіб оцінювання його досягнення;

- повний набір програмних результатів навчання виражає характерні особливості ОП.

При розробці програмних результатів навчання варто врахувати, що під час підсумкової атестації здобувач вищої освіти повинен продемонструвати програмовані результати (знання, уміння, здатність виконувати певні завдання тощо).

Тому формулювання програмних результатів супроводжується виробленням чітких критеріїв їх оцінювання. Кореляція результатів навчання програмним компетентностям перевіряється за допомогою матриці відповідності програмних компетентностей програмним результатам навчання за ОП.

3.3.3. III етап. Визначення змісту ОП.

Визначення змісту освітньої програми охоплює такі етапи:

- 1) складання переліку освітніх компонентів ОП;
- 2) створення навчального плану;
- 3) розроблення навчальних програм дисциплін.

На підставі програмних компетентностей та програмних результатів навчання робоча група спільно з фаховою кафедрою:

- визначає загальний бюджет часу – обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для досягнення зазначених результатів, який необхідно розподілити;
- здійснює структурування результатів навчання (навчальних дисциплін або тем, інших складових навчального курсу, практик, дослідницьких проєктів, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів) та розподіляє кредити ЄКТС, необхідні для досягнення зазначених результатів.

Виходячи з програмних компетентностей та програмних результатів навчання, робоча група має сформулювати результати навчання, які повинні бути досягнуті в межах кожного освітнього компонента.

Робоча група спільно з фаховою кафедрою має погодити спосіб найкращого розвитку та оцінювання компетентностей і досягнення бажаних результатів навчання, а також передбачити різноманітні підходи до навчання, викладання та оцінювання.

Узгодження результатів навчання та програмних компетентностей включає:

- узгодження програмних результатів навчання зі стандартами вищої освіти або Національною рамкою кваліфікацій;
- узгодження результатів вивчення навчальної дисципліни (теми) з програмними результатами навчання (матриця відповідності програмних результатів навчання освітнім компонентам освітньої програми);
- узгодження результатів навчання з програмними компетентностями (матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам освітньої

програми);

- узгодження методів викладання з відповідними результатами навчання для досягнення бажаних результатів навчання;
- узгодження методів оцінювання з програмними результатами навчання.

При проектуванні кадрового забезпечення ОП робоча група має узгодити свої пропозиції щодо складу НПП для викладання дисциплін, внесених у проект навчального плану, з кафедрами, на яких працюють такі НПП.

За участі робочих груп на кафедрах факультетів (ННІ), згідно з вимогами розроблених освітніх програм, розробляються програми навчальних дисциплін.

Органи студентського самоврядування надають пропозиції та зауваження щодо змісту освітньої програми та програм навчальних дисциплін.

Для отримання пропозицій щодо вдосконалення ОП за місяць до її затвердження проект ОП виставляється на сайті Університету.

3.3.4. IV етап. Затвердження ОП. Всі нові ОП мають пройти єдиний порядок затвердження:

- подання ОП робочою групою на засідання фахової кафедри, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на засідання вченої ради факультету;
- погодження ОП відповідальними особами;
- розгляд ОП вченою радою факультету (інституту), позитивне рішення якої є підставою для розгляду вченою радою Університету;
- схвалення вченою радою Університету.

За результатами розгляду освітньої програми вчена рада Університету може прийняти рішення про її затвердження, направлення на доопрацювання або про відмову у затвердженні.

4. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ, МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

4.1. Порядок реалізації освітньої програми. Порядок реалізації освітньої програми визначається Положенням про організацію освітнього процесу в Університеті. Для планування освітнього процесу на кожний (кожен) навчальний рік

деканатом факультету (дирекцією інституту), разом із фаховою кафедрою/-ами складається робочий навчальний план за кожною ОП. У робочому навчальному плані обумовлюються щорічні особливості організації освітнього процесу для кожної ОП та зміст варіативної частини (блоку дисциплін за вільним вибором здобувачів вищої освіти).

4.2. Управління освітньою програмою. Управління освітньою програмою здійснюється на адміністративному та академічному рівнях.

Адміністративне управління ОП здійснює деканат відповідного факультету (дирекція інституту), на якому вона реалізується. У разі, якщо ОП реалізується більш ніж одним факультетом (інститутом), адміністративне управління закріплюється за одним з них.

До функцій адміністративного управління ОП належать:

- організація та управління матеріально-технічним та інфраструктурним забезпеченням;
- інформаційне та навчально-методичне забезпечення в частині надання доступу до інформаційних, бібліотечних та інших загальних ресурсів факультету (інституту);
- профорієнтаційна робота з потенційними вступниками;
- взаємодія з випускниками, роботодавцями, професіоналами тощо;
- координація забезпечення якості освітньої програми, що реалізується на факультеті (інституту);
- організація проведення самооцінювання освітньої програми.

Академічне управління освітньою програмою здійснює гарант освітньої програми та завідувач фахової кафедри. Завданнями академічного управління ОП є:

- здійснення контролю за якістю роботи НПП, які забезпечують реалізацію ОП;
- аналіз і впровадження кращого досвіду світової та вітчизняної вищої освіти у зміст і технологію реалізації ОП;
- взаємодія з науково-дослідними підрозділами Університету з питань проектної, дослідницької роботи, практики здобувачів вищої освіти;
- взаємодія зі здобувачами вищої освіти, роботодавцями та випускниками

для уточнення вимог до компетентностей випускника і оцінки обраних технологій реалізації ОП і якості підготовки фахівців;

- виявлення талановитих здобувачів вищої освіти й організація роботи з ними;
- підготовка освітньої програми до процедур оцінки якості.

4.3. Моніторинг освітньої програми. Моніторинг освітньої програми та її компонентів здійснюється з метою визначення, чи є методи та зміст навчання, призначення кредитів, означені результати навчання та розраховане навчальне навантаження досяжними, реалістичними та адекватними. Моніторинг організує, як правило, гарант освітньої програми чи завідувач фахової кафедри, за підтримки деканатів факультетів (дирекцій інститутів) та студентського самоврядування. До здійснення моніторингу можуть долучатися експерти: науково-педагогічні працівники (НПП), професіонали-практики, здобувачі вищої освіти. Суттєвим елементом для перевірки та перегляду змісту та методів навчання, призначення кредитів є зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами (стейкхолдерами). Задля забезпечення якості наданих відповідей, моніторингова група має інформувати здобувачів вищої освіти і НПП про мету дослідження та спосіб його здійснення.

Моніторинг може проводитися у різний спосіб – анкетування, опитування, інтерв'ювання стейкхолдерів, аналіз досягнутих результатів, оцінювання ОП щодо відповідності критеріям забезпечення якості освітніх програм тощо. Результати моніторингу обговорюються на засіданні фахової кафедри та/або вченій раді факультету/інституту.

4.4. Основні критерії забезпечення якості освітніх програм. Вимоги до освітньої програми та результатів навчання:

- реалізується відповідно до стратегії розвитку та Статуту Університету;
- сприяє виконанню місії та досягнення цілей Університету;
- враховує потреби ринку праці та зацікавлених сторін (стейкхолдерів);
- орієнтована на конкретну професію;
- назва узгоджується зі змістом;
- методи і форми навчання, у т.ч. обсяги самостійної роботи здобувачів вищої освіти та виробничої практики, сприяють досягненню цілей освітньої

програми;

– цілі і результати навчання за освітньою програмою мають бути сформульовані таким чином, щоб слугувати основою для оцінювання компетентностей випускників, які навчалися за цією програмою;

– цілі і результати навчання за освітньою програмою мають бути адекватними і порівнюваними з результатами навчання відповідного рівня вищої освіти;

– цілі і результати навчання за освітньою програмою мають відповідати вимогам і тенденціям законодавства, що регулює відповідну професійну сферу;

– при існуванні професійного стандарту, цілі та результати навчання мають враховувати необхідність набуття та застосування знань і навичок, зазначених у стандарті;

– зміст та методи навчання є ефективними;

– практична підготовка (практики), що необхідна для досягнення результатів навчання, має забезпечувати набуття і застосування здобувачами вищої освіти ефективних методів роботи;

– організація проведення практик має бути чітко регламентована, вимоги для її успішного завершення визначені;

– здобувачам вищої освіти має бути надана інструкція щодо проходження практик та відповідне керівництво у робочому середовищі.

4.5. *Розвиток освітньої програми та вимоги до НПП, які її реалізують.*

Вимоги до розвитку освітньої програми та НПП, які її реалізують:

– розвиток є безперервним процесом;

– у розвитку освітньої програми беруть участь всі зацікавлені сторони;

– система зворотного зв'язку (за участю здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців, викладачів) є ефективною, а її результати прикладними;

– НПП, які реалізують освітню програму, ознайомлені з її цілями та своєю роллю у їх досягненні;

– кваліфікація та/або компетентність НПП, які реалізують освітню програму, відповідає вимогам, встановленим законодавством;

– НПП, які реалізують освітню програму, беруть участь у наукових

дослідженнях і розробках, поширюють результати своїх досліджень поза Університетом та беруть участь у конференціях;

- НПП, які реалізують освітню програму, співпрацюють із зацікавленими особами поза межами Університету;

- система розвитку персоналу є ефективною: НПП, які реалізують освітню програму, мають можливості для самовдосконалення та саморозвитку, проводяться регулярні інтерв'ю (анкетування) та/або застосовуються інші методи розвитку персоналу;

- запрошені НПП (у тому числі із закордонних закладів вищої освіти) та професіонали-практики залучені до викладання у межах освітніх програм;

- кількість штатних НПП визначається на основі їх обов'язків, обсягів викладання і кількості здобувачів вищої освіти та є цілком достатньою для досягнення цілей і результатів навчання;

- вимоги для вступу на навчання здобувачів вищої освіти базуються на якостях, необхідних для досягнення результатів навчання;

- система консультування здобувачів вищої освіти (щодо навчання, кар'єри тощо) є ефективною;

- оцінка результатів навчання включає в себе зворотний зв'язок здобувачів вищої освіти, який підтримує їх розвиток;

- здобувачі вищої освіти беруть участь у програмах міжнародної мобільності;

- при виявленні недоліків складається та реалізується відповідний план дій із їх усунення.

Навчальне середовище Університету:

- включає всі приміщення, що необхідні для проведення навчання (аудиторії, тренінгові аудиторії, лабораторії, кімнати для самостійної роботи та відпочинку здобувачів вищої освіти тощо);

- має достатній потенціал, враховуючи кількісний склад здобувачів вищої освіти;

- обладнано відповідно до сучасних вимог.

4.6. **Перегляд освітніх програм.** Освітня програма має періодично

оновлюватися. Підставою для оновлення ОП можуть бути:

- зміна вимог державних стандартів освіти, стандартів вищої освіти, професійних стандартів;
- рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти України та/або незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, наданих під час акредитації або оцінювання ОП;
- висновки внутрішніх процедур оцінювання якості освіти;
- зміна стратегії (програми) розвитку Університету;
- зміни, що відбулися в науковій професійній галузі, в якому реалізується ОП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці;
- динаміки професійних фахових компетентностей;
- динаміка набору здобувачів вищої освіти;
- відсутності набору вступників на навчання;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми.

Ініціатива оновлення може надходити від:

- гаранта ОП;
- фахової кафедри;
- здобувачів вищої освіти та студентського самоврядування;
- роботодавців та професіоналів-практиків;
- керівництва Університету/факультету(інституту);
- інших зацікавлених сторін (стейкхолдерів).

Для отримання пропозицій щодо вдосконалення ОП за місяць до її затвердження проєкт ОП виставляється на сайті Університету.

Оновлена освітня програма разом з обґрунтуванням внесених до неї змін має пройти затвердження в установленому порядку згідно п.3.3.4 цього Положення.

За результатами розгляду освітньої програми вчена рада Університету може прийняти рішення про її оновлення, направлення на доопрацювання або про відмову в оновленні.

5. ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітня програма може бути вилучена з переліку ОП, що реалізуються в Університеті, за таких умов:

- з ініціативи факультету (ННІ) чи робочої групи забезпечення освітньої програми, при їх відмові від реалізації ОП;
- з ініціативи Університету (за поданням приймальної комісії), у разі відсутності набору здобувачів вищої освіти на навчання за ОП протягом 2 років;
- у разі переформатування ОП. У цьому випадку об'єднана або роз'єднана освітня програма розробляється і проходить затвердження як нова, а за тими освітніми програмами, що реалізувалися до переформатування, припиняється набір здобувачів вищої освіти на навчання. Після завершення навчання здобувачів вищої освіти на останньому курсі (році) освітня програма вилучається з переліку ОП, що реалізуються в Університеті;
- з ініціативи Університету, якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішньої або внутрішньої оцінки якості освітньої програми отримано висновки про її низьку якість.

Рішення про вилучення освітньої програми з числа ОП, що реалізуються в Університеті, приймає Вчена рада Університету.

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Дані про освітні програми розміщуються на сайті Університету в розділі «Освітні програми» на сторінці Центру акредитації та ліцензування освітньої діяльності, моніторингу якості освіти.

Відповідальними за своєчасність розміщення ОП на сайті Університеті є гарант освітньої програми та співробітники Центру акредитації та ліцензування освітньої діяльності, моніторингу якості освіти.

Відповідальними за своєчасне розміщення інформації про освітню програму в ЄДЕБО є гарант освітньої програми та відповідальний за ЄДЕБО фахівець навчально-методичного відділу.

**Схвалено Вченою радою університету
28 квітня 2022 р., протокол № 11**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА/НАУКОВА ПРОГРАМА

«Назва ОПП/ОНП»

Першого/другого/третього рівня вищої освіти

Галузь знань: Шифр та Назва

Спеціальність: Код та Назва

Предметна спеціальність (за наявності): Шифр та Назва

Кваліфікація: Назва кваліфікації

Затверджено Вченою радою

Ніжинського державного університету

імені Миколи Гоголя

протокол № ___ від _____ 20__ року

Ректор університету

_____ **Олександр САМОЙЛЕНКО**

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньої-професійної/освітньо-наукової програми
«назва ОПП/ОНП»

першого/другого/третього рівня вищої освіти

Перший проректор,

проректор з науково-педагогічної роботи _____ ім'я ПРІЗВИЩЕ

Завідувач навчально-методичного відділу _____ ім'я ПРІЗВИЩЕ

Завідувач Центру акредитації та ліцензування освітньої діяльності,

моніторингу якості освіти _____ ім'я ПРІЗВИЩЕ

Декан факультету (директор інституту) _____ ім'я ПРІЗВИЩЕ

Гарант програми _____ ім'я ПРІЗВИЩЕ

Голова Студентської ради університету _____ ім'я ПРІЗВИЩЕ

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна/освітньо-наукова програма розроблена на підставі...
(зазначаються вихідні дані про стандарт вищої освіти (у разі наявності), у разі відсутності стандарту – зазначається Національна рамка кваліфікацій).

Розроблено робочою групою у складі:

1. ...
2. ...
3. ...

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

- 1.
- 2.
- 3.

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності [шифр та назва]
(за спеціалізацією [назва], за наявності)

1. Загальна інформація	
<i>Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу</i>	Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя Зазначається назва факультету/інституту, у якому здійснюється навчання за освітньою програмою.
<i>Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу</i>	Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення цієї освітньої програми. Якщо за результатами успішного виконання ОП заклад вищої освіти має право присвоювати професійну(і) кваліфікацію(ї), то подається її назва (перелік назв) та вказуються процедури їх присвоєння. Приклад: Ступінь вищої освіти – магістр Спеціальність – 014 Середня освіта Предметна спеціальність – 014.07 Середня освіта (Географія) Освітня програма – «Середня освіта (Географія)» Кваліфікація – магістр середньої освіти (Географія) Професійна кваліфікація – Учитель географії
<i>Офіційна назва освітньої програми</i>	Назва ОП зазначається без скорочень Приклад: Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Географія)»
<i>Тип диплому та обсяг освітньої програми</i>	Тип диплому – одиничний, подвійний, спільний Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та роках. Приклад: Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік і 4 місяці

<p>Наявність акредитації</p>	<p>Подається інформація про акредитацію ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказується:</p> <ul style="list-style-type: none"> - назва організації, яка надала акредитацію даній програмі; - країна, де ця організація розташована; - документ, який засвідчує акредитацію, вихідні дані (номер, дата видачі тощо); - строк дії акредитації. <p>Приклад: Акредитаційна комісія. Україна. Сертифікат про акредитацію – Серія УД, № 26002743 Термін дії – до 1 липня 2023 р.</p> <p>Якщо ОП ще не акредитована, вказується назва організації, яка може акредитувати ОП і терміни, коли передбачається подання ОП на акредитацію.</p> <p>Приклад: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Україна. Термін подання програми на акредитацію – 2025 р.</p>
<p>Цикл/рівень</p>	<p>Необхідно зазначити цикли/рівні освітньої програми відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та у трьох рамках кваліфікацій: Національній рамці кваліфікацій України (далі – НРК України), Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (FQ-EHEA) та Європейській рамці кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF-LLL).</p> <p>Приклади: Перший (бакалаврський) рівень: НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень; Другий (магістерський) рівень: НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень; Третій (освітньо-науковий) рівень: НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень.</p>
<p>Передумови</p>	<p>Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на дану ОП.</p> <p>Приклади: Наявність повної загальної середньої освіти. Наявність ОКР «молодший спеціаліст». Наявність ступеня «бакалавр». Наявність ступеня «бакалавр права». Наявність ступеня «магістр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»).</p>

Мова(и) викладання	Приклади: Українська мова. Англійська мова. Українська мова . Окремі освітні компоненти викладаються англійською мовою.
Термін дії освітньої програми	Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Вказується адреса сторінки ОП на сайті Університету. Приклад: https://cutt.ly/5RmIUuv https://cutt.ly/mRmOydk
2. Мета освітньої програми	
Чітко та коротко формулювання (в одному - двох реченнях), з урахуванням особливостей (унікальності) цієї програми та очікуваного застосування набутих здобувачами вищої освіти компетентностей. Мета ОП має відповідати місії та стратегії розвитку Університету.	
3. Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Вказується наступна інформація: - Об'єкт вивчення та/або діяльності - Цілі навчання - Методи, методики та технології - Інструментарій та обладнання Згідно з п. 15 Керівництва до МСКО-Г 2013 визначаються: об'єкт(и) вивчення та/або діяльності (процеси, явища тощо або проблеми, які вивчаються); цілі навчання для здобувача вищої освіти (очікуване застосування набутих компетентностей); теоретичний зміст предметної області (основні поняття, концепції, принципи, специфічні для цієї предметної області); методи, методики та технології, якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосування на практиці; інструменти та обладнання (об'єкти/предмети, пристрої та прилади), які випускник має бути здатний застосовувати і використовувати в професійній діяльності. Зауваження: Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується – перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП.

Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна (для молодшого бакалавра, бакалавра, магістра); освітньо-наукова чи освітньо-творча (магістра, доктора філософії). Відповідно до МСКО освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію. Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/спеціальності Ключові слова
Особливості програми	Наприклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо. Також можуть вказуватися узгодженість цієї ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії.
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт за Класифікатором професій ДК 003:2010. Зазначаються професії, професійні назви робіт (згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України (Класифікатор професій ДК 003:2010), на фахову підготовку з яких можуть бути спрямована програма з урахуванням освітнього ступеня. У разі наявності висвітлюються можливості професійної сертифікації.
Подальше навчання	Вказуються можливості для продовження навчання на наступному рівні. Приклад: Можливість продовжувати здобуття освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти та набувати додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих.
5. Викладання та оцінювання	

<p>Викладання та навчання</p>	<p>Коротко описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються на ОП. Наприклад: студентоцентроване навчання; самонавчання; проблемно-орієнтоване навчання; навчання через лабораторну практику; навчання, засноване на дослідженнях тощо.</p> <p>Приклад: Студентоцентроване навчання, що передбачає посилення практичної орієнтованості, демократичні засади викладання, зокрема особистісно орієнтований, діяльнісний, творчий підходи. Викладання проводиться у вигляді: лекцій, практичних занять, лабораторних робіт. Передбачені самостійна робота (виконання індивідуальних завдань, на основі підручників, посібників, інтернет джерел); консультації з викладачами; електронне навчання за окремими освітніми компонентами, проходження практик, написання курсової роботи, магістерської роботи.</p>
<p>Оцінювання</p>	<p>Вказуються основні стратегії та методи оцінювання.</p> <p>Приклад: Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання здобувачів за всі види аудиторної та позааудиторної освітньої діяльності у вигляді вхідного, проміжного, підсумкового (семестрового) контролю, а також атестації. Вхідний контроль (тестування), проміжний контроль (усне опитування, есе, письмовий експрес-контроль/комп'ютерне тестування), підсумковий семестровий контроль (заліки, екзамени в усній, письмовій (тестування), комбінованій формах, захист курсової роботи, захист звітів з практики), атестація (захист магістерської роботи).</p>
<p>6. Програмні компетентності</p>	
<p>Інтегральна компетентність</p>	<p>За основу, відповідно до ст. 5 розділу II Закону України «Про вищу освіту», беруться такі формулювання інтегральної компетентності: Бакалавр: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у певній галузі професійної діяльності. Магістр: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності. Доктор філософії: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у певній галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. При формулюванні інтегральної компетентності в ОП треба конкретизувати, про яку саме галузь діяльності йдеться.</p>

<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми вибирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проекту Тюнінг.</p> <p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені закладом вищої освіти <p>Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 8-12 загальних компетентностей, які в основному вибираються з переліку проекту Тюнінг.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність.</p> <p>Рекомендуються використовувати міжнародні зразки (проект Тюнінг, стандарти QAA тощо)</p> <p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені ЗВО. <p>Якщо освітня програма передбачає наявність кількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації зокрема.</p> <p>Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 фахових (спеціальних) компетентностей.</p>
<p>7. Програмні результати навчання</p>	
	<p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки – 15–20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом. - програмні результати навчання, визначені закладом вищої освіти (як правило, не більше 5). <p>Програмні результати навчання формулюються в активній формі із врахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах.</p> <p>Якщо заклад вищої освіти вважає за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплому):</p> <p>Знання та розуміння, Застосування знань та розуміння. Формування суджень.</p>

8. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
<i>Кадрове забезпечення</i>	Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців.
<i>Матеріально-технічне забезпечення</i>	Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення.
<i>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</i>	Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення.
9. Академічна мобільність	
<i>Національна кредитна мобільність</i>	Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо.
<i>Міжнародна кредитна мобільність</i>	Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ К1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів тощо.
<i>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</i>	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян.

2. Перелік компонент освітньо-професійної/наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонентів ОП

Шифри дисциплін	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи (проекти), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			
ЗАГАЛЬНА ПІДГОТОВКА			
ОК 1			
ОК 2			
ОК 3			
ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА			
ОК 4			
ОК 5			
ОК 6			
ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА			
ОК 7			
ОК 8			
<i>Загальний обсяг обов'язкових компонентів</i>		<i>66 кредитів ЄКТС</i>	
ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			

ВК	Здобувач обирає дисципліни на відповідну кількість кредитів		
<i>Загальний обсяг вибірових компонентів</i>		<i>24 кредити ЄКТС</i>	
ЗАГАЛЬНИЙ ПРОГРАМИ	ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ	90 кредитів ЄКТС	

2.2. Структурно-логічна схема

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді схеми.

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Приклад:

Атестація випускників освітньої програми спеціальності № "Назва" проводиться у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: _____.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	...	ОК n
ЗК1			•	•			•	•
ЗК2	•			•	•			•
ЗК3	•	•			•	•		
...								
СК 1	•		•		•		•	
СК 2	•	•		•	•	•		•
СК 3	•	•		•	•	•		•

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (РН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	...	ОК n
РН 1			•	•			•	•
РН 2	•			•	•			•
РН 3	•	•			•	•		
...								
РН к	•		•		•		•	